

Lithuanian translation of:

Tuberculosis. The disease, its treatment and prevention.

Tuberkuliozė

Liga, gydymas ir prevencija

TB (tuberkuliozė) yra infekcinė liga, kuri dažniausiai pažeidžia plaučius, tačiau gali pažeisti bet kurias kūno dalis.

Maždaug prieš 150 metų ji sukeldavo maždaug vieną iš aštuonių visų JK (Jungtinėje Karalystėje) registruojamų mirčių, bet nuo 1980 m., pagerėjus būsto sąlygoms ir mitybai, bei atsiradus veiksmingesniems gydymo būdams, tokių atvejų žymiai sumažėjo. Pavyzdžiui, 1987 metais iš viso buvo 5745 susirgimai.

Tačiau, tuberkuliozė nebuvo galutinai išnaikinta. Per pastaruosius 20 metų susirgimų kiekis JK lėtai augo. Kiekvienais metais tuberkulioze suserga apie 8000 žmonių (iš kurių maždaug 65 - Šiaurės Airijoje).

TB nėra lengva užsikrėsti - jūs turite būti ilgą laiką artimame kontakte su TB sergančiu asmeniu (pvz., gyvenanti tame pačiame būste). Tačiau kiekvienas turi žinoti apie ligos simptomus, kad kuo greičiau galėtų kreiptis dėl gydymo.

Tuberkuliozė yra išgydoma specialių antibiotikų kursu.

Kaip tuberkuliozė plinta ir kaip aš galiu ja užsikrėsti?

Tuberkulioze galima tiesiogiai užsikrėsti tik nuo kito asmens, turinčio infekcinę tuberkuliozę savo plaučiuose arba gerklėje. Nors tuberkuliozė plinta oru, sergantiesiems kosint ar čiaudint, ja užsikrečiama tik po ilgų ir artimų kontaktų su sergančiu asmeniu/asmenimis.

Jei tinkamai gydosi - ne kiekvienas sergantis plaučių tuberkulioze yra užkrato platintojas. Dauguma žmonių tampa nepavojingi aplinkiniams pakankamai greitai - dažniausiai po maždaug dviejų savaitių.

Nors kiekvienas gali užsikrėsti tuberkulioze, tačiau kai kurioms žmonių grupėms yra didesnė rizika susirgti nei kitoms.

Tokios grupės yra:

- vaikai, kurių tėvai ar seneliai, kilę iš šalių, kur tuberkuliozė yra plačiai paplitusi, pavyzdžiui, daugelis Azijos, Afrikos ir Rytų Europos šalių (nuolat atnaujinamus tokių šalių sąrašus galite rasti tinklapiuose www.hpa.org.uk/web/HPAweb&HPAwebStandard/HPAweb_C/1195733837507);

Be to, žmonėms, kurie:

- gyvena namuose arba artimai ir ilgai kontaktavo su asmeniu, užsikrėtusiu tuberkulioze;

- gyvena nesveikose sąlygose arba pernelyg perkrautuose būstuose, įskaitant tuos, kurie yra benamiai ar miega kur pakliūva;
- ilgą laiką gyveno ar dirbo šalyje, kurioje aukštas sergamumas tuberkulioze;
- jaunystėje galėjo turėti kontaktų su užsikrėtusiais TB, kai liga buvo labiau paplitusi šioje šalyje;
- yra sėdėję kalėjime;
- nepajėgūs kovoti su infekcija dėl ligos (pvz., ŽIV infekcija) arba gydymas;
- yra priklausomi nuo narkotikų arba piktnaudžiauja alkoholiu;
- blogai maitinasi.

Kaip žinoti, kad esu užsikrėtęs tuberkulioze?

Dažniausiai pasitaikantys TB simptomai:

- kelias savaites trunkantis ir vis blogėjantis nuolatinis kosulys;
- svorio kritimas be jokios akivaizdžios priežasties;
- karščiavimas ir gausus prakaitavimas naktį;
- pablogėjusi savijauta ir neįprastas nuovargis;
- kosulys su krauju.

Visi šie požymiai taip pat gali būti ženklų kitų problemų, tačiau, jei jūs juos turite ir esate susirūpinę, kreipkitės į gydytoją ar seselę pagal savo gyvenamąją vietą.

Jei artimai kontaktavote su asmeniu, kuriam buvo diagnozuota tuberkuliozė ir yra galimybė, jog jūs galėtote ją užsikrėsti, jums bus pasiūlyta pasitikrinti.

Jeigu aš sergu TB, aš galiu išsigydyti?

Taip, tuberkuliozė išgydoma specialiais antibiotikais. Praėjus dviem – keturiom savaitėms nuo gydymo pradžios pradėsite jaustis geriau. Tačiau gydymas reikia tęsti ne mažiau kaip šešis mėnesius. Nepaprastai svarbu baigti visą tuberkuliozės gydymo antibiotikais kursą. Kitaip infekcija gali atsinaujinti, tik tada ji jau atspari įprastoms vaistams ir ją žymiai sunkiau gydyti. Ir yra rizika šia sunkesne infekcijos forma užkrėsti šeimą ir draugus.

Jei TB nėra tinkamai gydoma, gali ištikti mirtis.

Kaip tuberkuliozės išvengti?

Svarbiausias ir efektyviausias būdas užkirsti kelią tuberkuliozės plitimui šioje šalyje yra kaip įmanoma anksčiau diagnozuoti sergančius žmones ir kiekvienam suteikti pilną gydymo kursą. Rekomenduojama pasitikrinti, ar neužsikrėte šia liga, ir asmenims, turėjusiems glaudų

kontaktą su sergančiuoju. Štai kodėl taip svarbu žinoti apie šią ligą.

Maniau, kad TB galima išvengti pasiskiepijus?

Taip, yra vakcina (BCG), kuri jau daugelį metų naudojama apsaugai nuo tuberkuliozės. BCG geriausiai apsaugo vaikus nuo sunkesnių tuberkuliozės formų. Tačiau, BCG vakcina neapsaugo nuo TB visais atvejais, taigi vistiek reikia žinoti tuberkuliozės požymius ir simptomus.

Kas gali nemokamai paskiepyti BCG vakcina?

BCG vakcina gali būti skiepyjami nemokamai:

- visi vaikai ir kūdikiai iki 12 mėnesių amžiaus, kurių bent vienas iš tėvų ar senelių, buvo gimęs šalyje, kurioje sergamumas tuberkulioze yra 40 ar daugiau 100 tūkst. gyventojų;
- anksčiau neskiepyti iki 16 metų amžiaus vaikai, kurių bent vienas iš tėvų ar senelių, buvo gimęs šalyje, kurioje sergamumas tuberkulioze yra 40 ar daugiau 100 tūkst. gyventojų;
- anksčiau neskiepyti naujai atvykę imigrantai iš šalių, kuriose yra didelis sergamumas tuberkulioze;
- anksčiau neskiepyti 16-35 metų amžiaus tam tikrų profesinių grupių asmenys, tokie kaip sveikatos priežiūros darbuotojai ir kiti asmenys galintys turėti kontaktą su sergančiais tuberkulioze;
- žmonės, kurie palaiko glaudžius ryšius su sergančiu užkrečiama tuberkulioze.

Aš vykstant į užsienį, reikia BCG injekcijos?

Jeigu ilgiau nei mėnesiui ketinate vykti, gyventi ar dirbti šalyje, kurioje tuberkulioze smarkiai išplitusi, svarbu pasirūpinti apsauga. Pasitarkite su savo gydytoju.

Atkreipkite dėmesį

Daugelis žmonių, gyvenančių Šiaurės Airijoje niekada nesusidurs su asmeniu, sergančiu tuberkulioze. Rizika užsikrėsti tuberkulioze Šiaurės Airijoje yra maža. Nepaisant to, yra svarbu, kad žmonės žinotų apie tuberkuliozės simptomus ir apie tai, kaip šį ligą plinta ir yra gydoma. Taip pat svarbu, kad žmonės suprastų realų pavojų jiems ir jų šeimoms.

Viešas transportas ir uždaros viešos patalpos

Naudojantis viešuoju transportu ir įpratais reikalais lankantis viešose vietose pavojus užsikrėsti TB nedidėja.

TB mokyklose

TB mokyklose pasitaiko labai retai, tačiau gali sukelti didelį nerimą. Šia liga retai užsikrečiama nuo sergančių šia liga vaikų. Vaikai dažniausiai užsikrečia nuo suaugusiųjų, sergančių plaučių tuberkulioze. Jei išaiškėja, kad kas nors iš vaikų yra užsikrėtęs, mokykloje yra organizuojamas patikrinimas nustatyti, ar niekas daugiau nėra užsikrėtęs, o taip pat ir infekcijos šaltinui nustatyti. Užkrato šaltinis dažniausiai būna šeimos narys arba kitas kartu gyvenantis asmuo. Jei išaiškėja, kad suaugęs darbuotojas serga užkrečiama TB forma, tada vaikai turėtų būti tikrinami laikantis vietinių visuomenės sveikatos centrų patarimų.

Kodėl mokyklose BCG programa sustabdyta, jei TB plitimas vis dar didėja?

TB paplitimas yra labai pasikeitęs nuo to laiko, kai 1953 metais mokyklose buvo įvesta BCG skiepimo programa. Nebetikslinga skiepyti vaikus, kuriems yra labai maža rizika užsikrėsti tuberkulioze (beveik visi Šiaurės Airijoje patenka į šią kategoriją). Pagal naują BCG skiepų programą skiepytis siūloma žmonėms, kuriems gresia didesnis pavojus susirgti tuberkulioze ir vaikams, kuriuos galima skiepyti kaip galima anksčiau, kai vakcinų poveikis yra efektyviausias.

Daugiau informacijos

Norėdami gauti daugiau informacijos apie tai, kaip apsaugoti save, savo šeimą ir draugus nuo tuberkuliozės, kreipkitės į savo gydytoją arba susisiekite su TB Alert.

TB Alert yra labdaros organizacija, siekianti didinti supratimą apie tuberkuliozę ir kovoti su šia liga visame pasaulyje.

TB Alert

22 Tiverton Road
London NW10 3HL
Phone: 0845 456 0995
Email: info@tbalert.org

Jūs taip galite aplankyti:
www.dhsspsni.gov.uk/phealth
www.dh.gov.uk
www.hpa.org.uk
www.immunisation.nhs.uk
www.tbalert.org

Salių, kuriose tuberkulioze segama dažnai, nuolat atnaujinamas sąrašą žiūrėkite:
www.hpa.org.uk/web/HPAweb&HPAwebStandard/HPAweb_C/1195733837507

Produced by the **Public Health Agency** on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.